Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Patientsäkerhet och beredskap
Vårdhygien Stockholm

2024-03-15

Krav för att uppfylla god hygienisk standard i mottagningsverksamhet.

Kraven är framtagna av Vårdhygien Stockholm i samråd med avtalsenheterna inom HSF. Kraven är centrala men inte heltäckande för att uppnå god hygienisk standard. Utifrån lokala förutsättningar kan andra krav än de som tas upp här tillkomma.

Bilagan ska fyllas i av medicinskt verksamhetsansvarig som ska ha god kännedom om referenserna, det åligger leverantören/medicinskt ansvarig att anlita experter när kunskap saknas så att dokumentet blir sanningsenligt ifylld.

Kraven utgår från Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 och Patientsäkerhetslagen 2010:659 (med tillägg 2017:62). Centrala krav är:

> ”Vården ska vara av god kvalitet *med en god hygienisk standard* och tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet” (Hälso- och sjukvårdslagen, kap 5 § 1)
>
> ”Där det bedrivs hälso- och sjukvård skall det finnas *den personal, de lokaler och den utrustning* som behövs för att god vård skall kunna ges” (Hälso- och sjukvårdslagen § 2)
>
> ”Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. En patient ska ges sakkunnig och omsorgsfull hälso- och sjukvård som uppfyller dessa krav” (Patientsäkerhetslagen 2010:659 kap 6 § 1). I begreppet ”*sakkunnig vård*” ingår det vårdhygieniska (smittförebyggande) kunskapsområdet.

God hygienisk standard enligt Socialstyrelsen innebär att:

https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vardhygien/basala-hygienrutiner/

Personal

- har goda kunskaper om smitta och smittförebyggande arbetssätt
- tillämpar ett smittförebyggande arbetssätt vid kontakt med patienter och vid hantering av medicintekniska produkter
- verksamheten är organiserad och planerad så att personal ska kunna tillämpa ett smittförebyggande arbetssätt i alla situationer
- har tillgång till vårdhygienisk expertis både i det förebyggande arbetet och vid löpande problem

Lokaler

- är utformade och inredda så att personalen ska kunna tillämpa ett smittförebyggande arbetssätt i alla situationer

Utrustning

- både medicinteknisk och annan utrustning uppfyller relevanta krav så att den inte riskerar att sprida smittämnen till och mellan patienter, personal eller besökare
- medicintekniska produkter är korrekt förpackade och förvarade så att hanteringen inte riskerar att sprida smittämnen
- medicintekniska produkter för flergångsbruk rengörs, desinfekteras och eventuellt steriliseras enligt tillverkarens anvisningar

Krav för att uppfylla god hygienisk standard i mottagningsverksamhet

Företag/Vårdgivare .....

Mottagningsadress .....

Medicinskt ansvarig .....**Datum** .....

Basala hygienrutiner, SOSFS 2015:10 Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
1. All personal ska följa basala hygienrutiner vid arbetsmoment i vård, behandling och undersökning som innebär fysisk kontakt med en patient samt kontakt med ytor och föremål med risk för överföring av smittämnen.	Ja ☐ Nej ☐
2. All personal bär arbetskläder som består av underdel och en kortärmad överdel eller en sammansatt över och underdel (kortärmad klänning) vid vård, undersökning och behandling samt i rum där orena instrument, utensilier, kroppsvätskor, tvätt och/eller avfall hanteras.	Ja ☐ Nej ☐
3. Arbetsgivaren tillhandahåller och ansvarar för tvätt av arbetsdräkt (AFS 2018:4).	Ja ☐ Nej ☐
4. All personal har enligt punkt 2, möjlighet att byta arbetsdräkt varje dag och vid behov.	Ja ☐ Nej ☐
5. Skriftlig rutin för hantering av värmeplagg finns.	Ja ☐ Nej ☐
6. Skriftlig rutin för hantering av ytterplagg finns.	Ja ☐ Nej ☐
7. All personal har händer och underarmar fria från armbandsur, smycken, förband, stödskenor eller motsvarande samt att naglarna är korta och fria från konstgjorda material oavsett yrkeskategori enligt punkt 2.	Ja ☐ Nej ☐
8. Möjlighet till handtvätt och handdesinfektion finns för personal, i varje rum/lokal där patienter vårdas, behandlas och undersöks samt i rum där orena instrument, utensilier, kroppsvätskor och tvätt och/eller avfall hanteras.	Ja ☐ Nej ☐
9. Väggfasta och lättillgängliga hållare finns för flytande tvål, torkpapper, alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, engångsplastförkläden, undersökningshandskar och stänkskydd i varje rum/lokal där patienter vårdas, behandlas och undersöks samt i rum där orena instrument, utensilier, kroppsvätskor och tvätt och/eller avfall hanteras.	Ja ☐ Nej ☐

10. Orena arbetskläder skickas till externt tvätteri med kvalitetssäkrad tvättprocess. Om Nej. Beskriv i kommentarrutan hur ni kvalitetssäkrar tvättprocessen och organiserar tvätthanteringen.	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Personlig skyddsutrustning Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
11. Stänkskydd finns tillgänglig vid arbete som medför risk för stänk av kroppsvätskor mot ansikte.	Ja ☐ Nej ☐
12. Andningsskydd FFP3 finns tillgängliga.	Ja ☐ Nej ☐
13. Andningsskydd FFP2 finns också tillgängliga.	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Lokaler, fast inredning och utrustning Se referenslista, Byggenskap och Vårdhygien (BoV) samt bilaga 1, Indelning av lokaler i hygienklasser. Alla rum där vård, behandling och mottagning sker av patienter ingår i hygienklass 2. Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
14. På förfrågan kan ritningar gällande lokaler/rum med fast inredning inritad, sändas in skyndsamt.	Ja ☐ Nej ☐
15. Lokaler och rum inreds enligt hygienklassificering i bilaga 1	Ja ☐ Nej ☐
16. Separat ingång till behandling/undersökningsrum avskilt från allmänt väntrum finns för patient med känd eller misstänkt smittsam sjukdom med risk att överföras i väntrum. (Frågan gäller Husläkarmottagning eller liknande)	Ja ☐ Nej ☐
17. Att avdela toalett för patient med diarré är möjligt. (Frågan gäller Husläkarmottagning eller liknande)	Ja ☐ Nej ☐
18. Arbetsbänkar är fria från medicintekniska produkter/utrustning, i undersökningsrum och behandlingsrum.	Ja ☐ Nej ☐
19. Läkemedelsrum finns. Om nej, beskriv i kommentarrutan hur och var läkemedel hanteras.	Ja ☐ Nej ☐
20. I rum för gruppaktiviteter eller amning finns det tillgång till tvättställ och handdesinfektion i rummet.	Ja ☐ Nej ☐

21. I laboratorium-/provtagningsrum finns det tillgång till tvättställ, utslagsback och diskbänk i rummet.	Ja ☐ Nej ☐
22. Desinfektionsrum med spoldesinfektor och diskdesinfektor med *torkprogram* finns?	Ja ☐ Nej ☐
23. Arbetsgången i desinfektionsrummet går från orent till rent, korsande flöden undviks samt att oren och ren yta åtskiljs så att desinfekterat gods inte kontamineras.	Ja ☐ Nej ☐
24. I desinfektionsrummet förvaras inte desinfekterade instrument, textilier eller papper.	Ja ☐ Nej ☐
25. I desinfektionsrum med diskdesinfektor förekommer inte källsortering.	Ja ☐ Nej ☐
26. Separat förrådsrum och/eller separat skåp för förvaring av sterila medicintekniska produkter finns enligt SIS – TR 57:2020. Vid separata skåp, ange placering i kommentarrutan.	Ja ☐ Nej ☐
27. Separat skåp (ej placerat i desinfektionsrum) för förvaring av desinfekterade flergångsinstrument/utrustning (rengjorda och desinfekterade i diskdesinfektor).	Ja ☐ Nej ☐
28. Separat förråd för engångsprodukter och flergångsprodukter/utrustning/hjälpmedel med renhetsgraden ren.	Ja ☐ Nej ☐
29. Väggfast hållare för handdesinfektion finns tillgängligt vid förrådsrum och skåp.	Ja ☐ Nej ☐
30. Utrymme (utanför förråd) för avemballering finns (uppackning av levererade varor ur transportförpackningar). Om nej – beskriv processen för avemballering.	Ja ☐ Nej ☐
31. All personal byter om i omklädningsrum med wc och dusch.	Ja ☐ Nej ☐
32. Rena arbetskläder tillhandahålls av arbetsgivaren och förrådshålls på hyllor i skåp.	Ja ☐ Nej ☐
33. Väggfasta hållare för handdesinfektion finns vid skåp/hyllor för rena arbetskläder.	Ja ☐ Nej ☐
34. Ställning på hjul med tvättsäck för orena arbetskläder finns inne i omklädningsrummet.	Ja ☐ Nej ☐
35. Väggfast hållare för handdesinfektion finns vid tvättsäck för orena arbetskläder.	Ja ☐ Nej ☐
36. Separat städrum med utslagsback, tvättställ och vägghängd skyddsutrustning finns.	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Rengöring och desinfektion av ytor, flergångsprodukter, textilier och städ Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
37. Tillverkarens anvisningar för rengöring och desinfektion av flergångsprodukter följs.	Ja ☐ Nej ☐
38. Diskdesinfektor med torkprogram, används för rengöring och desinfektion av flergångsinstrument, exempelvis sax och pincett.	Ja ☐ Nej ☐
39. Sterilisering av flergångsinstrument sker på sterilteknisk enhet med kvalitetssäkrade processer.	Ja ☐ Nej ☐
40. Rengöring och desinfektion av ytor i vårdmiljö utförs enligt dokumentet, Rengöring och desinfektions av ytor i vårdmiljö (RoD).	Ja ☐ Nej ☐
41. Finns det väggfasta hållare för ytdesinfektion med tensid samt städdukar?	Ja ☐ Nej ☐
42. Städning i verksamhetens lokaler, utförs enligt dokumenten, Städning i vårdmiljö (SIV) och SS 8760014:2017.	Ja ☐ Nej ☐
43. Textilier sänds till externt tvätteri med kvalitetssäkrad tvättprocess.	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Skriftliga rutiner för: Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
44. Rengöring och desinfektion av material och utensilier som används till flera patienter.	Ja ☐ Nej ☐
45. Regelbunden rengöring och desinfektion av ytor.	Ja ☐ Nej ☐
46. Rengöring och desinfektion av skötbord, med instruktion till vårdnadshavare.	Ja ☐ Nej ☐
47. Hantering av urinprov: från avställningsyta på WC till omhändertagande, analys och kassering av kroppsvätska.	Ja ☐ Nej ☐
48. Huddesinfektion vid vaccinationer och provtagning.	Ja ☐ Nej ☐
49. Huddesinfektioner vid injektioner, punktioner, invasiva ingrepp, akupunktur samt desinfektion vid hantering av kärlkatetrar.	Ja ☐ Nej ☐
50. Användning av säkerhetsprodukter vid venprovtagning, injektioner och vid insättning av kärlkatetrar.	Ja ☐ Nej ☐
51. Användning av behållare för stickande/skärande avfall vid provtagningsplatsen.	Ja ☐ Nej ☐
52. Hantering av injektionsläkemedel inkl. NaCl (flushvätska) om ampuller för flergångsbruk används.	Ja ☐ Nej ☐
53. Uppdukning av material för vård och behandling, separat för varje patient på nydesinfekterad yta.	Ja ☐ Nej ☐

54. Kassering av öppnade och framtagna sterila produktförpackningar efter varje patient.	Ja ☐ Nej ☐
55. Förhindra att medföljande barn eller vuxen med exempelvis vattkoppor, mässling eller kikhosta besöker mottagningen.	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Inköp Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
56. Verksamheten köper in medicintekniska produkter där gällande lagar och standarder avseende hygienkrav beaktas?	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Personal Vid nej, ge förklaring i kommentarrutan.	
57. Grundläggande vårdhygienisk kompetens säkerställs inom verksamheten. Beskriv hur.	Ja ☐ Nej ☐
58. Handlingsprogram inom Stockholms län är kända för och tillämpas av all personal oavsett yrkeskategori? Handlingsprogram för/vid: * Blodburen smitta * Calicivirus s.k. vinterkräksjukan * MRSA, VRE, ESBLcarba, ESBL bildande Enterobacteriaceae * Legionella, Förebyggande åtgärder * Tuberkulos	Ja ☐ Nej ☐
Kommentar:	

Leverantören	
59. Följer Region Stockholms Handlingsprogram för att minska vårdrelaterade infektioner i hälso- och sjukvården	Ja ☐ Nej ☐
60. Implementerar Vägledningen för vårdhygiensikt arbete, Kunskapsstyrning hälso- och sjukvård	Ja ☐ Nej ☐

Referenslista

Basal hygien i vård och omsorg SOSFS 2015:10 (M och S). Socialstyrelsen.
https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2015-5-10.pdf

Basala hygienrutiner i vård och omsorg
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/vardhygien/basala-hygienrutiner/basala-hygienrutiner.pdf

Digital utbildning – Basala hygienrutiner, Desinfektionsguiden, Förrådshållning
https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/digital-utbildning/

Egenkontroll av följsamhet till Basala hygienrutiner
https://vardgivarguiden.se/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad/basala-hygienrutiner/

Smittrisker (AFS 2018:4). Arbetsmiljöverket
https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/sjukdomar-smitta-och-mikrobiologiska-risker/smittrisker-i-arbetsmiljon/

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. SOSFS 2011:9 Socialstyrelsen
https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/Ledningssystem/

Rengöring och desinfektion av ytor i vårdmiljö RoD
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad/rengoring-och-desinfektion.pdf

Städning i vårdlokaler (SIV) – Svensk Förening för Vårdhygien
https://sfvh.se/stadning-av-vardlokaler-siv

Svensk Standard SS 8760014:2017 Rengöring och städning för minskad smittspridning inom hälso- och sjukvård
https://www.sis.se/api/document/preview/8029925/

Handlingsprogram för Calicivirusinfektion s.k. vinterkräksjuka
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/tarminfektioner/handlingsprogram-calicivirus.pdf

Handlingsprogram för MRSA, VRE, ESBLcarba och ESBL i öppen- och slutenvården samt särskilda boenden för äldre i Stockholms län
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/arb/handlingsprogram.pdf

Handlingsprogram för Legionella i slutenvård och särskilda boenden i Stockholms län
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/legionella/handlingsprogram.pdf

Handlingsprogram för Tuberkulos
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/smittskydd/tuberkulos/handlingsprogram.pdf

Mässling – vårdhygieniska rutiner
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad/massling-vardhygieniska-rutiner.pdf

Vattkoppor – vårdhygieniska rutiner och smittspårning
https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/vardhygien/hygienrad/vattkoppor-vardhygieniska-rutiner-och-smittsparning.pdf

Byggenskap och Vårdhygien (BOV) – Svensk Förening för Vårdhygien https://sfvh.se/bov-byggenskap-och-vardhygien

Teknisk rapport SIS-TR 57:2020 Handbok för grundläggande rekommendationer för lagerhållning, hantering och transport av sterila medicintekniska produkter inom hälso- och sjukvård, tandvård och djursjukvård. *Behörighet krävs*

Handlingsprogram för att minska vårdrelaterade infektioner i hälso- och sjukvården Handlingsprogram - VRI.pdf | Vårdgivarguiden (vardgivarguiden.se

Vägledning för vårdhygieniskt arbete Vägledning för vårdhygieniskt arbete | Vårdgivarguiden (vardgivarguiden.se)

Bilaga. Indelning av lokaler i hygienklasser

Med vårdlokaler avses rum där patienter vårdas, undersöks och/eller behandlas samt övriga lokaler som behövs för vårdverksamhet. Nedanstående tabell är baserad på en riskbedömning avseende patienter och lokaler. För lokaler i hygienklass 1-3 ska vårdhygienisk expertis kontaktas och beredas möjlighet att delta i byggprocessen.

-Hygienklass 0: Inga patienter/omsorgstagare/besökare vistas i zonen
-Hygienklass 1: Passage av patienter förekommer
-Hygienklass 2: All vård, behandling och mottagning av patienter
-Hygienklass 3: Rum med särskilda krav på ventilation, vattenrening och undertak, till exoperationsrum, intensivvård, sterilteknisk avdelning, endoskopienhet

Hygienklass	**Typ av lokal**	**Vårdhygieniska krav (exempel)**
Hygienklass 0	Lokaler där patienter/omsorgstagare/ besökare inte vistas	Inga vårdhygieniska krav
Hygienklass 1	Väntrum Dagrum Hissar Korridorer och kulvertar Allmänna toaletter Personalutrymmen Rum i särskilt boende Samtalsrum	Ytskikt golv ska tåla rengöringsmedel och punktdesinfektion. Uppvikt matta eller motsvarande. Möbler ska ha avtorkbar ytbeklädnad alternativt avtagbar och tvättbar (lägst 60°) klädsel, undantaget privata möbler i särskilt boende
Hygienklass 2	Vårdrum Behandlingsrum Undersökningsrum Laboratorier Avdelnings-/patientkök Desinfektionsrum Toalett- och hygienrum inom vårdlokal och särskilt boende Tandvård	Som hygienklass 1 och dessutom: undertak i form av icke-perforerade plattor utan mellanrum. Möbler ska ha avtorkbar ytbeklädnad med lättåtkomliga ytor. Långa gardiner, utanpåliggande persienner och draperier får inte förekomma. Tvättställ med tillhörande utrustning. Plats för handskar och skyddsförkläde
Hygienklass 3	Lokaler med särskilda hygienkrav, t.ex. -operationsavdelning -decentralt placeratoperationsrum -sterilteknisk enhet -dialysenhet -endoskopienhet -intensivvårdsavdelning inklneonatalvård -interventionslab -infektionsavdelning -vårdrum för särskiltinfektionskänsliga patienter	Som hygienklass 2 och dessutom: släta och lätt avtorkbara tak utförda i material som tål rengöring. Material som installeras ovanför undertak ska vara rent och mögelfritt. För vissa installeras/övervägs: -kvalificerad ventilation -luftsluss eller förrum -vattenrening

Källa: Byggenskap och Vårdhygien, vårdhygieniska aspektervid ny och ombyggnation samt renovering av vårdlokaler 3.e upplagan. Svensk Förening för Vårdhygien.